

**UCHWAŁA NR XXVI/144/2021
RADY GMINY WYMIARKI**

z dnia 25 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.) Rada Gminy Wymiarki uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się *Gminny program wspierania rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023*, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wymiarki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Izabela Mierzwa

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023

Wprowadzenie

Głównym celem Programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający, prawidłowemu jej rozwojowi w gminie Wymiarki. Program określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne. Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jako naturalne środowisko życia dziecka ma największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze – emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. To właśnie rodzina najsilniej oddziałuje na kształtowanie osobowości dziecka, tworzenie jego systemu wartości i wiary we własne możliwości, dlatego tak ważne by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swoje funkcje jak najlepiej. Współczesne rodziny mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej się rzeczywistości. Coraz częściej dotyczą je zjawiska bezrobocia, ubóstwa czy przemocy. Towarzyszą im trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które rzutują na prawidłowy rozwój dziecka. Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcjonalności w realizacji funkcji psychospołecznych. Należy, zatem objąć rodziny wsparciem i podejmować działania służące udzielaniu im wszechstronnej pomocy. Działalność profilaktyczna to zarówno zapobieganie negatywnym stanom rzeczy. Dlatego ważne jest upowszechnianie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wspieranie rodzin niewydolnych, przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

W Programie zostały uwzględnione zasady określone m.in. w poniższych aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 1876 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu pomocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 218 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 111 ze zm.);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 2407 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 808 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 2277 ze zm.);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 1329);
- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 1327 ze zm.);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. z 2020r., poz. 1348 ze zm.);

Podstawa prawna działań:

Artykuł 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.).

I. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Wymiarki

Gmina Wymiarki jest gminą wiejską. W jej skład wchodzi siedem miejscowości: Wymiarki, Witoszyn, Witoszyn Górny, Lutynka, Silno Małe, Lubartów i Lubieszów.

Sytuację demograficzną w Gminie Wymiarki w latach 2018-2020 przedstawia Tabela 1. Struktura społeczna mieszkańców Gminy Wymiarki w latach 2018- 2020.

Tabela 1. Struktura społeczna mieszkańców Gminy Wymiarki w latach 2018- 2020

ROK		Lubartów	Lubieszów	Lutynka	Silno Małe	Witoszyn	Witoszyn Górny	Wymiarki	Razem
ROK 2018	Razem	42	91	179	71	664	148	1132	2327
	Wiek <18 lat	9	12	36	10	127	27	177	398
	Dorośli	33	79	143	61	537	121	954	1928
ROK 2019	Razem	35	90	175	77	648	146	1119	2290
	Wiek <18 lat	9	12	36	13	117	26	174	387
	Dorośli	26	77	139	64	531	120	944	1901
ROK 2020	Razem	34	88	171	77	642	142	1081	2235
	Wiek <18 lat	9	11	36	13	116	26	164	375
	Dorośli	25	77	135	64	526	116	917	1860

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu Gminy w Wymiarkach

Na dzień 31 grudnia 2020r. Gmina Wymiarki liczyła 2235 mieszkańców. Najwięcej osób zamieszkiwało w miejscowości Wymiarki (tj. 1081 osób), następnie Witoszyn (642 osób), Lutynka (171 osób), Witoszyn Górny (142 osób), Lubieszów (88 osób). Najmniej mieszkańców liczyły wsie Silno Małe (77 osoby) oraz Lubartów (34 osoby).

Z przedstawionych w Tabeli 1. danych wynika, że na przestrzeni trzech analizowanych lat ogólna ilość mieszkańców Gminy zmniejszyła się o 892 osób. Spadła liczba osób dorosłych o 68 osób. Liczba dzieci w wieku do 18 roku życia spadła o 23 osób.

Do określenia zadań *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023* niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach zamieszkujących na terenie Gminy Wymiarki i objętych wsparciem jednostek gminnych m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej w Wymiarkach.

W 2020r. ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach skorzystały ogółem 92 rodziny tj. 163 osoby w rodzinach. Pracą socjalną objęto 121 rodzin tj. 214 osób w rodzinach uzyskało pomoc pracowników socjalnych w przewyżczeniu trudnej sytuacji. Tabela 2. ilustruje statystykę przyczyn objęcia rodzin pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Wymiarkach w latach 2018-2020.

Tabela 2. Najczęstsze przyczyny objęcia rodzin pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Wymiarkach w latach 2018-2020

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ubóstwo	66	64	60
niepełnosprawność	66	56	52
bezrobocie	30	26	29
długotrwała lub ciężka choroba	47	43	42
bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych-	21	25	20
w tym rodziny niepełne	14	14	11
rodziny wielodzietne	7	6	4
alkoholizm	15	17	22
potrzeba ochrony macierzyństwa	11	11	8
trudności w przystosowaniu do życia w poszukiwaniu zakładu	1	0	4

karnego			
przemoc w rodzinie	1	0	1
narkomania	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wymiarkach

Jak wynika z powyższej tabeli o pomoc instytucjonalną w 2020 r. ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa wnioskowało 8 rodzin. Na przełomie trzech lat ogólna liczba tych rodzin spadła. W 20 środowiskach wnioskujących o pomoc finansową zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przy czym zgodę na współpracę z asystentem rodziny wyraziło 12 rodzin. W Gminie Wymiarki pracę na stanowisku asystenta rodziny wykonuje jedna osoba. Rodzinom, które współpracują z asystentem zostało udzielone szerokie wsparcie ukierunkowane na wzmocnienie roli i funkcji tych rodzin, ich reintegrację, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, podniesienie ich świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w opiece i wychowywaniu dzieci oraz dostępie do poradnictwa specjalistycznego.

Dzieci z rodzin borykających się z problemami w których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej, mają możliwość korzystania z ciepłych posiłków w ramach Wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. W 2020 roku z nieodpłatnych posiłków korzystało 31 dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach wypłaca świadczenia realizowane na mocy ustaw o świadczeniach rodzinnych, wychowawczych, alimentacyjnych. Ośrodek prowadzi obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Edukacja szkolna w Gminie Wymiarki realizowana jest przez Szkołę Podstawową w Witoszynie. W jej strukturach utworzone są dwa oddziały przedszkolne dla czterolatek oraz pięcio- i sześciolatek oraz klasy szkoły podstawowej. W Urzędzie Gminy realizowane są stypendia szkolne skierowane dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu go poza rodziną biologiczną. Gmina Wymiarki partycypuje w kosztach utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych. Na dzień 31.12.2020 r. w pieczy zastępczej przebywało 10 dzieci.

I. Adresaci Programu

Odbiorcami Programu są:

1. rodziny z dziećmi zamieszkałe na terenie Gminy Wymiarki, przejawiające problemy opiekuńczo – wychowawcze,
2. dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
3. przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

II. Cele główne i szczegółowe Programu

Cel główny

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Wymiarki w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

a. wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności (realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach (OPS)),

b.pracę socjalną polegającą na rozpoznawaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym (realizator: OPS),

c.monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Wymiarki (realizator: pracownicy służby zdrowia),

d.konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny (realizatorzy: Szkoła Podstawowa w Witoszynie (SP), Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Żaganiu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wymiarkach).

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:

a.zapewnienie w ramach ustawy o pomocy społecznej pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom będącym w trudnej sytuacji bytowej (realizator: OPS),

b.świadczenie pracy socjalnej (realizator: OPS),

c.zapewnienie schronienia dzieciom i rodzinom w sytuacjach kryzysowych (realizator: OPS),

d.udzielanie świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych, wychowawczych, alimentacyjnych oraz wynikających z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży „Za życiem” (realizator: OPS),

e.przyznawanie dodatków mieszkaniowych i energetycznych (realizator: OPS),

f.objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjum i grup przedszkolnych (realizator: OPS),

g.udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów– stypendia szkolne (realizator: Urząd Gminy w Wymiarkach),

h.wydawanie skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (realizator: OPS)

i.wydawanie Kart Dużej Rodziny (realizator: OPS),

j.pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki szkolne (realizator: SP),

k.partycypowanie w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej (realizator: OPS).

3. Zapobieganie (profilaktyka) powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez:

a.systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem (realizatorzy: OPS, SP, pracownicy służby zdrowia, policja, kurator),

b.zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekunów – wychowawczych (realizator: OPS),

c.świadczenie pracy socjalnej (realizator: OPS),

d.działania aktywizujące zawodowo i społecznie rodziny, w których opiekunowie pozostają bez pracy (realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu (PUP), OPS, SP),

e.rozwoj usług pozaszkolnych i pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, współorganizowanie imprez sportowych, integracyjnych, rekreacyjnych, kulturalnych (realizatorzy: wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu),

f.wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć wyrównawczych (realizator: SP),

g.reintegracja rodzin tj. pomoc w przygotowaniu rodziców biologicznych do powrotu ich dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej do rodziny (realizator: OPS, SP, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu (PCPR), kurator),

h.motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji (np. podejmowanie terapii przez osoby uzależnione, sprawców przemocy w rodzinie) (realizatorzy: GKRPA, policja, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wymiarki (ZI), OPS, SP).

i. wspieranie osób zajmujących się pomaganiem poprzez umożliwienie udziału w różnego rodzaju szkoleniach, kursach, konferencjach (realizatorzy: wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu),

j. doskonalenie współpracy między instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (realizatorzy: wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu).

III. Efekty działań

Spodziewanymi efektami realizacji Programu będzie:

1. polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
2. poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
3. utrzymanie dzieci w naturalnym środowisku rodzinnym,
4. wzmocnienie więzi rodzinnych,
5. stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
6. podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny,
7. wzmocnienie działań profilaktycznych i udoskonalanie istniejących metod pracy z rodziną.

IV. Instytucje zaangażowane w realizację programu

W Gminie Wymiarki w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodzinami wymagającymi pomocy włączone są m. in. instytucje:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach,
- Szkoła Podstawowa w Witoszynie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wymiarkach,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wymiarki,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej TAD- MED w Wymiarkach,
- Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Wymiarkach,
- Stowarzyszenie MONAR Schronisko dla osób bezdomnych MARKOT w Lutynce,
- Posterunek Policji w Howej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu,
- Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Żaganiu,
- Specjalny Ośrodek Szklono – Wychowawczy w Żaganiu,
- Kurator przy Sądzie Rejonowym w Żaganiu III Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu,
- Poradnia „Profil” w Żaganiu i w Żarach.

V. Źródło finansowania

Finansowanie *Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023* odbywać się będzie corocznie w ramach środków z budżetu Gminy Wymiarki, budżetów jednostek uczestniczących w realizacji Programu, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VI. Monitorowanie programu

Koordynatorem *Programu* jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach. Ośrodek będzie monitorował realizację zaplanowanych działań na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji.

Raport z monitoringu będzie sporządzony w terminie do dnia 31 marca każdego roku i przedstawiony zostanie Radzie Gminy, jako roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją działań.

VII. Zakończenie

Podstawowym założeniem *Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023* jest stworzenie optymalnych warunków do poprawy, jakości życia rodzin z dziećmi z Gminy Wymiarki. Każda rodzina codziennie boryka się z problemami, które trzeba pokonać. Są rodziny, które potrafią sprostać obowiązkom, pomyślnie rozwiązując własne problemy, lecz są też takie, które nie potrafią w pełni realizować swych funkcji oraz rozwiązywać swoich sytuacji kryzysowych. Trudne warunki materialne, nierozwiązane problemy, niedostatki w zakresie spełnianej przez rodzinę funkcji opiekuńczej, niewydolność wychowawcza, ograniczenia w zaspokajaniu wielu potrzeb, rozpad rodziny, zrywanie się więzi rodzinnych i zanikanie poczucia odpowiedzialności, narastanie sytuacji konfliktowych to źródła wielu zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz. Współczesnej rodzinie potrzebna jest pomoc wielostronna, dlatego należy angażować wszystkie siły i środki społeczne. Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. Zadaniem wszystkich instytucji jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, które doświadczają zaniedbywania, przemocy ze strony rodziców. Cel ten można osiągnąć poprzez wspólne, jednolite zasady postępowania służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie i może zaowocować poprawą sytuacji bytowej małoletnich i wzrostem świadomości rodziców w aspekcie troski o dzieci.

Sporządziła: Ewelina Polak asystent rodziny

Wymiarki, 10 lutego 2021 r.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby gminy. Podstawowym celem ustawy jaki przyświecał ustawodawcy jest kompleksowe uregulowanie problematyki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi pozbawionymi prawidłowej opieki rodzicielskiej. Dotychczas obowiązywał *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2018-2020* przyjęty Uchwałą nr L/207/2018 Rady Gminy Wymiarki z dnia 18 czerwca 2018r. Opracowanie nowego dokumentu podyktowane jest wpływem perspektywy czasowej, na którą ustanowiony został dotychczas obowiązujący Program. Przedstawiony Program i współpraca jednostek zaangażowanych w pomoc rodzinie mają za zadanie wzmocnić wsparcie dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, a w przyszłości ograniczyć liczbę dzieci objętych pieczą zastępczą. Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych działań realizowanych w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną na terenie Gminy Wymiarki. Finansowanie *Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wymiarki na lata 2021-2023* odbywać się będzie corocznie w ramach środków z budżetu Gminy Wymiarki, budżetów jednostek uczestniczących w realizacji Programu, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.